

Kritik mot Östra Göteborgs stadsdelsnämnd i Göteborgs kommun för att ett yttrande inte skickades till en vårdnadshavare samtidigt som det lämnades till åklagaren

Beslutet i korthet: Inför avgivande av ett yttrande till en åklagare enligt lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare höll stadsdelsnämndens förvaltning ett möte med den pojke som var misstänkt för brott och en av hans vårdnadshavare (fadern). Mötet hölls trots att förvaltningen inte hade fått någon kontakt med modern. Eftersom nämnden hade kort tid på sig att lämna yttrandet riktar JO inte någon kritik mot nämndens sätt att genomföra utredningen. Däremot kritiseras nämnden för att en kopia av yttrandet inte skickades till modern samtidigt som det lämnades till åklagaren.

Anmälan

I en anmälan framförde AA klagomål mot Östra Göteborgs stadsdelsnämnd i Göteborgs kommun. Klagomålen gällde i huvudsak att nämnden på begäran av en åklagare hade utrett hennes sons förhållanden utan att hon som vårdnadshavare hade informerats om det och att hon inte hade fått en kopia av nämndens yttrande innan det skickades till åklagaren.

Utredning

Muntliga upplysningar hämtades in från socialsekreteraren BB. Därefter begärde JO att stadsdelsnämnden skulle yttra sig över det som AA hade anfört i sin anmälan. Stadsdelsnämndens individutskott beslutade att som sitt yttrande översända ett tjänsteutlåtande som hade undertecknats av områdeschefen CC och enhetschefen DD. I tjänsteutlåtandet anfördes bl.a. följande:

Bakgrund

Det aktuella ärendet avsåg en begäran från åklagarmyndigheten om yttrande med anledning av att anmälares son var misstänkt för ett brott. Den 13 januari 2014 inkom begäran om yttrande från åklagarmyndigheten och den 16 januari 2014 inleddes ärendet utifrån åklagarmyndighetens begäran. Den 22 januari 2014 faxades yttrandet till åklagarmyndigheten.

Förvaltningens överväganden

När åklagarmyndigheten begär in yttrande från nämnden så har nämnden oftast två, i bästa fall tre, veckor på sig att färdigställa yttrandet. Inom denna tid ska vårdnadshavare

och den unge kallas till ett samtal om den aktuella situationen samt höras om inställningen till en eventuell påföljd från rätten.

Yttrandet utgör underlag för den myndighetsutövning som åklagaren utövar mot den enskilde i åtalsfrågan.

När den unge fyllt 15 år får de föra sin egen talan. Kommunikationsskyldigheten gäller i förhållande till part, i ärenden där åklagarmyndigheten begär in ett yttrande torde den unge anses vara part i målet. Det är därmed obligatoriskt att kommunicera uppgifterna med den unge. Det är dock brukligt att nämnden kommunicerar yttranden med vårdnadshavarna dock inte alltid innan yttrandet avsändes på grund av tidsbrist.

Har annan person lämnat uppgifter i yttrandet ska denna kommuniceras innan yttrandet avsänds.

I nämnda ärende så har samtal förts med fadern som är vårdnadshavare och boendeförälder tillsammans med den unge, försök att nå modern gjordes men utan resultat.

Det har tidigare inte förekommit något ärende på den unge. Nämnden har inte skrivit en utredning utan endast yttrat sig utifrån den begäran som inkommit. Uppgifterna i yttrandet baseras på vad den unge och fadern berättat.

Intentionen har varit att båda vårdnadshavare skulle vara delaktiga men då det var svårt att nå modern hölls mötet utan henne och yttrandet skickades därefter.

AA kommenterade remissvaret och anförde bl.a. att förvaltningen inte hade försökt nå henne via brev, telefon eller e-post och att hon trots flera påstötningar fick en kopia av nämndens yttrande till åklagaren först i slutet av maj 2014.

Bedömning

Socialnämndens utredning inför ett yttrande till åklagaren m.m.

Om den som misstänks för ett brott är under 18 år och har erkänt brottet eller om det finns en skälig misstanke om att han eller hon har begått brottet ska åklagaren som huvudregel hämta in ett yttrande från socialnämnden innan ett beslut fattas i åtalsfrågan. Det följer av 11 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL. Den som begär ett sådant yttrande ska ange inom vilken tid som yttrandet ska lämnas. Om socialnämnden inte kan lämna ett yttrande inom den föreskrivna tiden får den som har begärt yttrandet medge att det lämnas senare (12 § LUL).

När en åklagare begär ett yttrande från socialnämnden ska nämnden inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Utredningen blir nämndens underlag för yttrandet till åklagaren. Under en sådan utredning samtalar nämndens personal i de allra flesta fall med den unge och hans eller hennes vårdnadshavare.

I det här fallet förefaller det ha varit nämndens avsikt att båda vårdnadshavarna skulle få möjlighet att delta vid det möte som förvaltningen skulle hålla med deras son. Som jag förstår saken fick förvaltningen ingen kontakt med AA. Hon deltog därför inte vid mötet med sonen. Utredningen ger inte något klart svar på vilka ansträngningar som gjordes för att nå AA. Det framstår inte som meningsfullt att ytterligare utreda den frågan. Av remissvaret framgår att nämnden hade kort tid på

sig innan yttrandet skulle lämnas. Mot den bakgrunden finner jag inte anledning att kritisera nämnden för dess sätt att genomföra utredningen.

Skulle yttrandet ha skickats till AA?

Enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) får ett ärende som avser myndighetsutövning mot en enskild inte, utom i vissa undantagsfall, avgöras utan att den som är sökande, klagande eller annan part har underrättats om en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än honom eller henne själv och han eller hon har fått tillfälle att yttra sig över den (s.k. kommunikering). Av 11 kap. 8 § SoL framgår att denna regel ska tillämpas i ärenden hos en socialnämnd som avser myndighetsutövning mot någon enskild. I tredje stycket samma bestämmelse föreskrivs att regeln ska gälla också när det är fråga om en ansökan eller ett yttrande till en annan myndighet i ett mål eller ärende som rör myndighetsutövning mot enskild hos denna.

JO har i ett tidigare beslut (JO 2005/06 s. 227, dnr 1711-2004) som gällde socialnämndens kommunikering av yttranden enligt 11 § LUL anfört bl.a. följande:

Socialnämnden är skyldig att på begäran av åklagare avge yttrande enligt 11 § LUL. Yttrandet utgör underlag för den myndighetsutövning som åklagaren utövar mot den enskilde i åtalsfrågan. Detta innebär att när uppgifter har tillförts ärendet genom någon annan än den unge skall nämnden som huvudregel kommunicera dessa innan yttrandet lämnas till åklagaren. Kommunikationskyldigheten gäller i förhållande till part. I dessa ärenden hos nämnden torde endast den unge vara att anse som part. Utifrån de aktuella bestämmelserna är det således obligatoriskt att kommunicera uppgifterna med den unge. Det får dock anses ligga i sakens natur att kommunikation bör ske även med vårdnadshavarna.

Avslutningsvis i denna del bör, för fullständighetens skull, noteras att det på grund av tidsbrist inte alltid är möjligt att kommunicera de uppgifter som ligger till grund för yttrandet innan detta skickas till åklagaren (jfr 17 § första stycket 4 förvaltningslagen). I sådana fall bör emellertid yttrandet skickas till den unge och dennes vårdnadshavare samtidigt som det lämnas till åklagaren.

Uttalandena i detta beslut överensstämmer med min syn på hur socialnämndens yttranden enligt LUL ska kommuniceras med en vårdnadshavare till den ungdom som utredningen rör. Remissvaret ger intryck av att stadsdelsnämnden också arbetar efter dessa principer.

I det här fallet tycks nämnden inte ha skickat en kopia av yttrandet till AA i samband med att det lämnades till åklagaren. I stället fick AA upprepade gånger stöta på för att få handlingen, som skickades till henne först efter flera månader. Nämnden ska kritiseras för att en kopia av yttrandet inte skickades till AA samtidigt som det lämnades till åklagaren.

Vad som i övrigt har kommit fram leder inte till något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.